

Stav a předpokládaný rozvoj Internetu v České republice

Ing. Jan Gruntorád, CSc., CESNET, z.s.p.o., jg@cesnet.cz

1. Stručná historie rozvoje Internetu v České republice

Rozvoj Internetu v Československu začal v roce 1992 moudrým rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR financovat projekt „Realizace počítačové sítě vysokých škol, připojené k Internetu“. Síť, která byla uvedena do provozu začátkem roku 1993 a provozovala devět měst, později přijala název CESNET. Od roku 1995 začalo postupně poskytovat služby připojení Internetu dalších několik ISP (Internet Service Provider) a Internet se z vysokých škol a ústavů Akademie věd ČR postupně rozšiřoval do dalších oblastí. Pro zajímavost uvádíme, že do podzimu 1996 byla více než polovina připojených počítačů v České republice z vysokých škol nebo Akademie věd ČR, začátkem roku 1998 již jen 46,4 %.

V roce 1994 byla Česká republika na prvním místě mezi zeměmi bývalého „východního“ bloku, pokud jde o počet počítačů na 1000 obyvatel. V průběhu posledních několika let postupně tuto přední pozici ztrácíme (viz tabulka č. 1). Česká republika byla výrazně předstižena Estonskem a také Slovinskem.

Tabulka č. 1: **Počet počítačů připojených k Internetu ve vybraných evropských zemích**

Země	Počet počítačů připojených k Internetu v červnu 1999	na 1000 obyvatel
Bělorusko	1.191	0.12
Bulharsko	14.913	1.75
Česká republika	102.461	9.95
Estonsko	27.087	18.06
Maďarsko	87.895	8.62
Lotyšsko	15.749	6.30
Litva	11.718	3.17
Polsko	162.437	4.15
Rumunsko	30.104	1.33
Rusko	191.363	1.29
Slovensko	26.268	4.86
Slovinsko	22.506	11.25
Ukrajina	23.520	0.45
Finsko (nejvyšší v EU)	492.513	96.57
Řecko (nejnižší v EU)	61.511	5.80

Výše zmíněný jev je způsoben několika faktory. Jednou z příčin byla pravděpodobně politika dlouhou dobu monopolního poskytovatele mezinárodních i meziměstských datových okruhů, který za poskytované služby požadoval mnohonásobně vyšší tarify než v rozvinutých zemích EU. Díky této skutečnosti byly poplatky za přístup k Internetu příliš vysoké a bránily

jeho výraznějšímu rozšíření. Další skutečností, která negativně ovlivňovala rozšíření Internetu, byla netečnost nejvyšších ústředních orgánů k této progresivní technologii a velmi negativní postoj některých politiků.

2. Důsledky liberalizace telekomunikací

V posledních několika letech, ale především v průběhu tohoto roku, se situace velmi mění. Přispělo k tomu otevření konkurence v oblasti poskytování datových okruhů s následným výrazným poklesem tarifů. V posledním období t.r. prožíváme velmi dynamický rozvoj Internetu v České republice, který souvisí s očekávaným koncem monopolního postavení SPT TELECOM v oblasti hlasových služeb. Ukazuje se totiž, že Internet není pouze velmi mocným prostředkem pro tzv. datové komunikace, ale jeho význam je výrazně širší. Již v současnosti slouží internetové technologie jako základ pro poskytování hlasových i obrazových (multimediálních) služeb. Proti původním předpokladům se již také využívá k přenosu radiového a televizního signálu. V letošním roce např. probíhá společný projekt švýcarského telecomu a firmy CISCO SYSTEMS, kdy veškerá národní technická infrastruktura se implementuje na základě využití protokolu TCP/IP a bude sloužit k poskytování veškerých služeb, které švýcarský telecom poskytuje. Z tohoto důvodu i do České republiky postupně přicházejí nadnárodní telekomunikační operátoři a připravují se na ukončení monopolu SPT TELECOM v oblasti hlasových služeb. To je způsobeno tím, že v průběhu posledních několika měsíců několik poskytovatelů Internetu nabízí vlastní připojení k Internetu pomocí vytáčené telefonní linky zdarma a uživatel v tomto případě hradí pouze telefonní poplatky. Několik studií totiž ukazuje, že počet uživatelů Internetu v České republice by se během nejbližších 3 let měl více než zdesetinásobit a prostředky související s využitím Internetu a jeho služeb by měly ještě vzrůst. Z tohoto důvodu celá řada telekomunikačních operátorů se snaží udržet, případně zvětšit, podíl svých uživatelů Internetu v České republice. Chtějí toho dosáhnout jednak implementací nových síťových technologií, ale především mohutnými marketingovými kampaněmi.

Blížící se konec monopolu zcela určitě přispěje k výraznému snížení poplatků za využití Internetu včetně telefonních poplatků za přístup, kdy speciální tarify jako je Internet 1999 a připravovaný Internet 2000 budou velmi příznivější pro přístup k Internetu než pro klasické hlasové služby. Velmi intenzivně se budou také prosazovat alternativní způsoby přístupu k Internetu, jednak prostřednictvím bezdrátových technologií a bezesporu velmi významným prostředkem v blízké budoucnosti budou také společnosti provozující kabelové televize.

3. Státní informační politika

V řadě vyspělých zemí, především v USA, má Internet podporu nejvyšších státních představitelů. V České republice se analogické situace daří dosáhnout velmi obtížně, i když v posledním období došlo k výraznému zlepšení. Vláda České republiky schválila dokument „Státní informační politika“, který, pokud bude implementován podle v materiálu uvedeném harmonogramu, měl by velmi přispět k zavádění Internetu v České republice. Státní informační politika počítá celkem s osmi prioritními oblastmi. Vzhledem k omezenému rozsahu tohoto příspěvku se zmíníme pouze o některých. První oblastí je zajištění informační gramotnosti občanů, tzn. zvládnutí práce s informacemi s použitím informačních technologií a to nejen žáky a studenty ve školách, ale i zaměstnanci veřejné správy. Všichni studenti a žáci budou mít přístup k elektornické poště a k webu. Časový harmonogram uvádí jako termín pro zavedení Internetu do škol rok 2001.

Tabulka č. 2: **Harmonogram vybraných úkolů**

Rok 1999	Umístit na web všechny formuláře a zajistit platnost vytištěných černobílých formulářů Vytvořit jednotný portál veřejné správy na webu Zahájit práce na zpřístupnění registrů všech ekonomických subjektů
Rok 2000	Zrovnoprávnit elektronické a papírové dokumenty Zřídit kontaktní místa veřejné správy Zřídit Úřad pro dohled nad ochranou osobních elektronických identifikátorů
Rok 2001	Zavést Internet do každé školy, knihovny, pošty Zřídit informační kiosky na všech úřadech Zahájit vydávání údajů pro všechny obyvatele

Další prioritní oblastí je tzv. „informatizovaná demokracie“. Jejím cílem je zajištění práva občana na přímý přístup k informacím. Všichni by měli mít přístup k elektronické komunikaci s orgány veřejné správy nejen ve veřejných budovách, např. na poštách a ve veřejných knihovnách, ale i ze svých domovů.

V oblasti ochrany osobních dat čeká hodně práce naši legislativu a bude také zřízen speciální úřad, který bude kontrolovat dodržování ochrany osobních dat. Ve všech aplikacích, kde hraje roli bezpečnost, identifikace a ukládání chráněných dat, budou velmi důležité elektronické identifikátory. Jde např. o osobní identifikátor, jímž občan může elektronicky podepisovat nejrůznější dokumenty, nebo o elektronickou peněženku, zdravotní kartu občana nebo technický průkaz vozidla.

Státní informační politika pamatuje také na vytváření podmínek pro elektronický obchod, který by se mohl stát příležitostí pro zvýšení konkureční schopnosti české ekonomiky. Hlavním úkolem státu v této oblasti je subjektům, které chtějí elektronickou formu styků ve svých vztazích s okolním prostředím využívat, poskytnout jistotu, že se již jedná o dostatečně bezpečnou, prakticky i formálně akceptovatelnou formu jednání.

Ve veřejné sféře dojde v rámci harmonizace s pravidly EU ke zprůhlednění hospodaření s veřejnými prostředky povinným zveřejňováním veškerých dotací. Na určitém místě na Internetu se budou zveřejňovat také podmínky výběrových řízení a poté jejich výsledky včetně uzavřených smluv.

Při vytváření informační společnosti hodlá stát spolupracovat se soukromým sektorem, akademickou, výzkumnou sférou i s občany. Svoji úlohu a možnosti vidí především v tvorbě legislativy, přidělování finančních zdrojů a uplatnění ostatních finančních nástrojů a konečně v řízení a koordinaci prostřednictvím příslušných orgánů státní správy.

Rozhodujícím orgánem přitom bude Rada vlády pro státní informační politiku. Rada vlády bude využívat služeb Úřadu pro státní informační systém. Konkrétní rozpracování státní informační politiky se bude řídit podle akčního plánu, který bude zpracováván zpravidla na období dvou let. První akční plán, který se nyní připravuje, bude sestaven na období do konce roku 2001. Harmonogram realizace některých vybraných úkolů je uveden v tabulce č. 2.

Doufáme, že v České republice bude dostatečně stabilní politická a ekonomická situace, aby se všechny výše uvedené záměry podařilo implementovat.